

I tl.

PEN 9895

V8

Mere meeste organiseerumisest.

Organiseerumise all mõistame näht., kus teatud isiklike huvidega isikud pooldavad ühiselt organisatsiooniks, et vältida isikult oma huvide eest.

Organisatsioonid võivad olla väga mitmesugused, oleneb sellest, milliseid sihte nad taotlevad; näit.: usulised, ideoloogilised, ametiühingulised jne. Kuna mere meeste organisatsioon kuulub viimaste hulka, siis vaatame lähemalt neid põhjusi, milledest areneb meeste organiseerumine; samuti ka otstarvet.

Mere meeste organisatsioon, kui ametiühinguline, on selline, kuhu kuuluvad kõik elureetelised meri-

mehed omal vabal soovil, et vihinelt
nõuda oma töötajamuste ja
palgaolude parandamist töö -
andjalt. Üksiku inimese nõudmine
ei oleks riim kuigi raske, ega ammuks
kunagi soovitavaid tulemusi, sest
nõudja nii lihtsada, kiilitatarse väja -
p.o. tema tööjõudu ei kasutata.

Täheleandus asjaolu tõttu on ta
oma igapäevaste laaviduste rahunda -
mises suunistud tööjõudu - oma
elu elu kallimat aaret müüma
talle parutava alaväärtusliku lape
rest.

Õnne heksivale seaduste jäne
ei ole laavaomana rahustatud ar -
ustama seda, mis saab töölisest
riis, kui ta ei põlva enam muu -
sõiduks, jüandis moodustavast riigi laavad.
Omali aga haigutab mille kõigile me

kehutakse kollektiivisusele usuale,
noolates vahetpidamata meest mehe
järele. See on vanus —
vanusest tähelepanu jäämine ja
sellega seotud viltsuspäevade rut-
mine teadmises, et aited muutunud
kõlbmatuks neile, kes paremalt rää-
kaotatud tähelepanu ostsid nii me-
hedi nende oma määratud mini-
maalse tasu eest. See on põhjus, mis
surmib inegi piiratud mõistusega mi-
nime ane saama organiseerumise
vajadusest.

Elupool mainitud „väljalüügamise“
põhja lihtsaimus: kes on need,
kelledega asundataks väljalüügitatud
murmehed?

Nähe pole mitel korraldus, kus viltijad
ja kuivisijad jõuluvad formi laua-
poisi kohale, lubades inegi teiduraha

tasuda omast tarust. Niisugusest
on piir, et saaks ilma näha, misida
muul ja pärast sõprade kes küeldada.
Eaha peeti tähtis, küll jõulad isa
hedust oma kaitse peale seda juba
tarviduseks saadab.

Elektriline muusika peab
samast julel taganema. Tõnal
ei ole jõulad isa, ta päibalea on
kasvanud kaalukihitis, kust enam
mille meemehi pärit. Ta peab tunima
indale elatist ja tal on ehk teisi,
kes vajavad tema abi. Sääljuures
peas mõte: vanus... mille nägase
leomale pears ka midagi säastma,
kuul puidus võimalus.

Just samaste nähte kõrvalda-
mises on hädavajalik organiseeruda.
ühiselt nõuda. Ühiselt ja põigsust
korraga räägivad organisatsioon

juhla, kus palitud meemeste vast,
 et oleksid tuttavad kõigi puudestega,
 mis vajavad kõrvaldamist meemuste
 elujärgi parandamiseks.

Sõltusõttes väiks etelda,
 et meemust organiseerumine on
 põomustav nähe, millega iga
 meemus saab saasa aidata
 väärnähte kõrvaldamises oma
 tuleviku kindlustamisel tult.

Etudes meemuste organisatsiooni
 liikmeks, ta võtab omaks üldse
 nõudmised, suurendades oma
 isiku võrra organisatsiooni
 liikmete arvu ja liib sellega
 ühe müdi võrra tugivamaks
 kumutatavat peit.

Kuressaans
 30 nov. 1938a

Leok. Kõrm

6. delsembriil 1938a.

11
A. Pooso.

Meremeeste organiseerumisest.

Nagu igal kutsealal, tuleb ka meremeestel organiseeruda, et saavutada seega paremaid töö- ja palgatingimusi. Kuna mul puuduvad täpsemad andmed laeva juhtkonna kutseorganisatsioonidest, siis peatun madruste ja kütjate ühingu vaatlusel.

Meremeeste organiseerimise algus ulatub juba aastakümneid tagasi ja seega on see liikumine õige vana. Inglismaal oli 70-80 a. tagasi juba väga tugevaid meremeeste ühinguid. Seadused pole kunagi takistusi teinud nende liikumisele, kuid puudusid ka vastavad paragrahvid nende kaitseks.

Näiteks oli juhpureid, kus Inglismaal ühingu kassapidajad ühes kassaga põgenesid, kuid

seaduses ei olnud vastavat punkti nende karistamiseks. Sarnastest nähetest keeldumiseks võeti siis kassapidajailt igasuguseid „verevandeid“ ja peeti neid mitu. Igaühel oli siis üks võti, nii et keegi üksikult raha juuade ei saanud. Nüüd muidugi on ühingud seadustega kaitsnud igasuguste üllatuste vastu.

Välismaade, näit. inglise, rootsi, taani j. n. e. meremeeste ühingud on väga rikkad ja hoolitsevad oma liikmete eest hästi. Elujõulisemaid ja paremini organiseeritud on inglise meremeeste ühing. Näiteks „National Seamen's Union“ maksab oma liikmetele palga ka haiglas olnud aja eest, saada 6 puhkekodudesse ja maksab vanaduspension. Töötäolistele maksab abiraha juba nüüd, 17 šillingut 6 penni nädalas. Üldiselt on palk tõusnud enne-ilmasõja aegselt tasemelt võrdlemisi kõrgele, näiteks madruste põhipalk £2, 8 kroonilt 185 kroonile ja porii söök. Viimaseks suuremaks ärituseks inglise meremeeste ühingutel on kolmes vahis sõitmine. Siinjuures on tööaeg kolme vahi pääle kokku ainult

10 tundi, millest maha arvestada veel suitsetamise ja teejoomise ajad. Sama häst on korraldatud ka taani meremeeste ühing. Viimane maksab igale lükkemele töötaoleku ajal kr. 23.- nädalas. Hlaad töö- ja palgatingimused on ka teistel skandinaavlastel, hollandlastel, prantslastel ja poolakail.

Austraalias ja P. Ameerika Ühendriikides on veelgi kõrgemad palgad kui Lääne-Euroopas. Näiteks P. Ameerika Ühendriikide laevades on madruse palgaks 311.25 EKr.

Need palga- kui ka töötingimused on just tugevate ühingute töö-võlli. Iseäranis teravalt paistab see poolakate juures silma. Poolas, vaatamata oma väga madalatele palgaoludele ja suurele töötatavate hulga, on süiski meremeeste töö- ja palgatingimused paremaid Euroopas.

Kui vaadelda eestlasi, siis leiame, et oleme võrreldes rüüde Euroopas, kes nü vähe on suutnud teha oma meremeeste elutingimuste heaks. Eesti laevad on ainsad, kus mehed peavad

end ise toitlustama. Palk on vast üks kolmandik inglaste palgast ja tööaeg palju pikem. Ometigi saavad meie laevad võõrseid prahirahasid välislaevadega.

Millert siis tingitud sarnane olukord? Võiks mainida järgmisi asjaolusid. Eesti meremeeste mitte täielik organiseerumine (puudub arusaamine ühingu tähtsusest). Räguse ühingu veel lügalühike tegevusaeg ja autoritaar-korra takistavad seadused. Laevaomanike ja juhtkonna kuuluvus ühte ühingusse. Paljude tegu võimsamate meeste üleminek välislaevadesse (kus eestlased on tavaliselt otsitud tööjõud) ja eestlaste iseloomust (passiivsus, ideede puudus)

Eestlaste vaherkord välismaalastega välislaevades on kaunis hääd. Imestatakse aga meie meremeeste viletsaid palga- ja töötingimusi. Tihti kuulduv neegrите ja araablaste väljendusi: „Meie oleme värvilised, sellest on tingitud meie kehvare, aga kuidas teil, valgeil just samased elu-

tingimused." Kesk-Euroopa meremeeste rin-
gides kutsutakse eestlaste laeva ka kulilaevadeks.
Siin võiks võtta oma juhtlauseks: „Olgem eestlased,
kuidsaagem ka eurooplasteks". Näeme, et
meil oleks palju teha oma olukorra pa-
ranamiseks. Seda saab ainult tugeva ühingu kaudu
läbi viia. Tuleks korraldada loenguid ühingu tähtsu-
sest. Katsuda kõik võimalik teha selleks, et kaoks
keeld välisriikide laevade tulekuks Eesti lipu
alla (on laevaomanike huvide vastu, sest siis
kaoks tööta madruste ja tüürimeeste reserve.)

Usun, et meil ei ole kilpemat pa-
ranemist lähemas tulevikus loota. Selleks tuleks
rahvast noopelt karvatada aru saama organi-
seerumisest, ühingute tähtsusest, võttes eesküju
Skandinaaviast.

Ühenduses on jõud!

Ellenpraktika tähtsus
õppetöös.

On küsitav, kas ükski majandus-
harraste iseseisvusaja jooksul nii-
võrd suurte sammudega on arenenud
kui seda meie merkaubandus. ellis
kaubalaevastik annab praegu ümber
aasta tööd reeglalt tuhandele mehele
ning toob üigile aastale sisse nägemata
ekspordina ligi kolm miljonit krooni
väliskaubat. ellis merkaubandus see-
juures häitab veel kogu aeg tõusu.
Ostetakse aina juurde uusi kauba-
laevu, tonnaaž suureneb ja inimesed
saavad tööd.

Rahmest on meil väga
palju ja nende kõikide pilgid on
juhitud merele. Isa viib oma poja
juba poisikerepõlvast merele ning

kasvatatakse temast meismike.

Kel vähegi majanduslikke võimalusi, see paneb oma poja meiskooli. Ei taha ju keegi oma last jätta "igaviseks" madruseks." Rõõmsam on kaadada poega, kui ta on kangesõidu kapten ja sõidab suures laevas. Besti meismike tööind ja visadus on ju tuntud.

Laevapoisist laevajuhiks — see on pikk ja okkiline teekond.

Kel juhul kulub sellaks dra seitse, kahemsa aastat, kuid hamtriksi, entli aga praegusel ajal, kus meil meismike külluses, venib see aeg veel pikemaks ja just seetõttu, et ei saa tldit sõiduaga turistuskohade puudusel.

elliis meismeadus näib ette, et meik võib minna noormus koma — või oksipoisiks, kui ta on reliteist aastat vana.

Nooremaks madmuseks võib olla isik, kes vähemalt kaheksateistkümnne aastane ja on vähemalt kaheksateist kuni sõitnud laevapoisina. Vanemaks madmuseks võib olla isik, kes sõitnud meel vähemalt kaheksateist kuni noorema madmusena.

Siis on käes aeg, kus noormas peab meenupraktikas, nimelt taglastamis-täis, purjete õmblemises, otsade spleissimises ja khitimises täiesti kodus olma.

Kõigeks selleks on siis kulunud kolm aastat. Sellist ajast peab ta vähemalt kaksteist kuni purjelaevas sõitnud olma. Siis on ta õigustlik, kui on vastav haridus, astuma merekooli esimesse klassi.

Noorel meremehele on nüüd meenupraktikat tublisti, kuid kahjuks koolis õpeti ei ole sellast midagi

olulist kasu õppetöös. Väärtustatud
just meespraktikas — kui õppe-
aines.

Õieti purjelaev on roos kauba-
laeva — ohvitseri aabits ja meri
koolipingiks. Käs purjelaevas pole
sõitnud, pole veel meremas. ellis
hannaks näiteks meremas peale,
kui aurikuza juhtub ookeanil
õnnetus ning tal tuleb end päästa
purjepaadi abil. On ta vilumata,
upub ise ja viib ka teised kaasa.
Või juhtub aurikul tormis manne-
riks. Siis hädakonsal võib ikkagi
„ühe kolmenurgelise“ üles tõmmata
ning sellele lisaks veel presentidist
purje valmistada ja kuidagi ikka
saab edasi, lähemale rannale.

Kuid kõige selle õppimiseks ei
tarvitseks põrmugi aasta „praktiseida“
purjelaevas!

Purjekattel on teenistus raskem ja pal-
võiksem. Aga ka see koos tuleb lübi-
teha. Vanad meremehed ütlevad:

Vanasti olid pumlaevad ja -randmehed,
nüüd on randlaevad, aga -pummehed!

Nüüd meremees sõidab, teenib
ja õpib. Tõmbab tihti kaalumatult
hädasõitlaseks olukorrasse, et õppida
midagi tõsist ja kaaluvat, endal
surm silma ees ja hädakisa
hammaste taga.

Kui on juba niipalju kõige-
garjunud, et jääb üksekõiksena ja
külmaks ka kõige raskemal
olukorral, siis vast võib öelda,
et on küps minekures kaali,
kus tuleb samuti rahulikult ja
kairalt "piike murema" hakata.

Kuressaare, 30. nov. 1938.a

Joh. Lorents.

I kl.

Söber A.

[Selloomusloos].

Igal indiviidil on oma arusaamine heast ja halvast ja oma mõt selle mõtmiseks. Igaüks hindab intelligentsti oma tunnete ja egoismi vaatepunktidest. Selles väljendub isiklik omapära, isicuparane sündmuste tõlgitsemine. Triimene ise on oma hingeliste omaduste ja tunnete selane. Triimese füüsilised jõud võivad tehnika eduga nõrkeda, sest neid asendavad ma-

sinad - hingelisi jõude ei saa aga
mittegi asendada. Tehnika aja-
järgul tuleb elistada tahtejäulist,
vaimliselt arenenud, tiineda moraalselt
kärbust füüsiliselt kätseeni treeni-
tud rammumeheli, kel puudub mo-
raal ja mõistus on lõmp. Usulised
aated vaevalt rahuldavad eestlasi;
nad on umbusklikud, kriitiseerijad,
vaatliku inimesed. Et usulised aated
sütitaksid, on vaja erksaid tun-
deid; eestlastel aga on mõistus tu-
gewam kui tunded. Et mulle aga
tõhusat materjali annavad just
siis „kaastannataja“ isiklikud puu-
dused, seepärast kirjeldan vaid neid,
ehkki võibolla tundub alljärgnev
isloomustus pessimistlikuna.

Kohaliselt meenutab ta enam
atletit kui õpilast. fõõlises arengus
on ta saavutanud enda ilima es-
märke, kuid vaimline kasvatumine

jätkeb suurima innuga, vaatamata
 ta auväärsele vanadusele. Ta kõnnab
 on laitmatu, tundub vaid mõni-
 kord ligagi välgavirutatuna, pingus-
 tatuna. Ta pilk on suunatud tihti
 kaugustesse - temas leidub midagi
 professorlikku. Mulle näib, nagu
 püüaks ta lennata kõrgemale, cui
 tiivad kannavad. Sägedasti liigu-
 tab ta suud, kavatsedes nagu mi-
 dagi öelda, kuid ta isiklik mina
 näib summutavat selle. Kõrvaltvaata-
 jatele on tema vaid tumm aru-
 saamatus. Olles aga sattunud
 kord jutukoogu, ei jõua keegi pi-
 durdada ta sõnade voolu ja tahes
 või lahtmata peavad kõik alis-
 tuma, vähemalt sel hetkel, tema
 tõekspidamisile. Ta tiise, elujäuline
 kuju ei ole sugugi kooskõlas tema
 hingelise vrandlikkuse ja tundeli-
 susega. Enda käreduva jõhkuse

ja ligute sõnade väljavalamisega ta õigupoolest püüab varjata mõrvalunud hinge tundelisust, habraste närvide hellust. Ta unistused on puhtad ja kaunid, kuid need ei jõua tõeliseni.

Mulelaadilt on ta äge, nõudev ja päälegi veel etteheitlev. Tema sõnelusist peegeldub hinge põhja uttinud iselikest rahulolematusest illekeer vimm. Tegelikus elus on tema saamatu, kuid lugewa tunde eluga unistaja, kelle suurimad puudused on naivsus ja enesetmõistevate piirajade illekindamine.

Ka vihasub ta lihtli sõpradele, kui need naljaloonis tulevad tema kohta mõne ebaseetiliselt märkuse. Teistes ei leia tema midagi aalebit, ent küllus murgiselt tige dat kadest, mis sihtitud vaid tema vastu. Juba koolilahvilt illesannete lahendamise

tiire mahakustutamise viit ta märat-
 semishoogu, selles näeb ta jällegi
 enda whilixku tagaxiusamist, praegusa-
 saja ravatuse moodsat palet. Kaas-
 õpilased paneb ta lahtmatult nui-
 gama oma haruldase eluvööruse
 ja rammusa idealismiga. Ta piinab
 näidata end rõõmleadjana, ta õpe-
 tab ja juhatab, manitseb inimesi
 loobuma oma kasust ja vihkima täius-
 likkuse poole. Täius, tema vaate-
 vinklist vaadatuna, peitub vaid
 üldteadmiste süvendamises. Eksiste-
 line edasiviikimine tundub talles
 kitsana, tema teadmistele maren-
 dava vanglana, kus puuduvad
 võimalused läielikkuse endaavalda-
 miseks. Hakkavat koolikorda ei pea
 ta niilalt kultuurseks, see on tema
 meelst liiga tagurlik. Meelid ei
 näeks ta kooli üllistena, kus õpe-
 tatakse vaid hommikulundidel va-

huldmisei spordiga, kuid ei mingi-
suguseid koduseid kirjatoide ja koolis-
kuuldud õppetükkide kordamist. Täht-
suna aeg peaks olema vaba, iga-
sühe inimeste huvi rahuldami-
seks.

Hoolimata suurist arvatsusest
ei õnnestu tal midagi, ta ei suu-
da ainustki väärtust sinnitada,
mis ta ise hindaks ja millega
ta teistelt tunnustust leiaks. Ta
unistab suuresti, kuid ta jätab
oma unistuse maha riimesel
taxistusel, tal on ust pea villand.
Tema oli kord äärmuseni vaimus-
latud ühe vöörkelle õppimisest;
toonitas vaid igal sammul selle
kõlavust, praktilisust, täpilsuust
tuleviku keelena, kuid peagi haik-
tus rõix - ta seltsis jällegi "iga-
dega", selle ette olid visatud need
"pärlid" ja see ei osanud neist

luugu pidada.

Ta on tegelikult lahti- ja tööjõutu unistaja, sealjuures unistaja, kes ei ole isegi tead, mida ta tahab. Ta unistab tegudest, mis ta rööda saadaks - kui ta poleks see, mis ta on. Ta on inim, kes kahe tooli vahel istub ega tea isegi, kuhu ta kuulub.

Vastavalt oma võrralult kõrgele põlvelale tasapinnale on tema teotamine, võrreldes oma kaaslastega, puhtam ja õilsam. Väinajoomine ja suitsetamine näib ärritavat teda samuti, nagu punane riie multricut härja.

Stakser ühiskondlike rööd ei näi teda rahuldavat. Tal on alati põhjust lausuda midagi merimeeste kasuks, seda lub ta hoolimata sellest, kas see seltskonnale meeldib või mitte. Päeva pealt tahaks ta muuta endise korra - momentaalselt saavutada merimeeste senised üliimad iiritsused.

evolutsioon on tema meelest tagurkus,
isiksuse mina orjastamine.

Temas leidub paisutavat hoogu ja
leotumishimu, kuid kahju, et ta ei saa
võtta kunagi oma eesmärgi. Ta ei
suuda kinni pida oma ideelist suun-
da, ei suuda oma mõtteid raudse järje-
kindlusega lõpuni mõelda. Ta on ge-
nius, kel pole talenti. Peaks temas siis-
ki leiduma tulevikus enam piisavalt
tööladust oma elukutse huvides. Peaks
ta vabanema äripäeva piiraküsimustest,
tõusma kõrgemale elu väärtustest, saama
eluuskuvaks, eluosaldavaks ja elu-
jaatavaks.

f. Tooms.

Lüriisaare,

14. II 38.